

Hámori József emlékezete

„Csak az a nemzet érdemes jobb sorsra és örök életre,
amely meg tudja becsülni nagyjait,
és amelynek mindig szeme előtt lebeg azok példát adó
munkássága.”

(Esterházy János)

A mártírsorsú felvidéki politikus üzenete nemcsak a Magyar Örökség Díj alapítóinak krédója, nemcsak Fekete György és Makovecz Imre alapeszménye, de Hámori József életének is meghatározó vezérelve volt. Amikor első elnökünket, Mádl Ferencet 2000. június 6-án köztársasági elnökké választották, szinte magától értetődő természetességgel fogadtuk, hogy felkérésére Hámori József veszi át az akkor már ötödik esztendeje működő Magyar Örökség Díj Bizottságának vezetését. A nemzetközi rangú kiváló jogtudóstól a Széchenyi-díjas biológus, egyetemi tanár, volt miniszter, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, egykori alelnöke vette át a napjaink értékzavaros világával szembeni tiltakozásul, civil akaratból született tisztséget: fel kell építenünk a magyarság „Láthatatlan Szellemi Múzeumát.” Hámori József számtalan tudósi és társadalmi feladata ellenére - vagy inkább mellett! - örömmel és lelkesedéssel vállalta, hogy a Magyar Örökség Díjjal meg kell neveznünk „azokat a *teljesítményeket* és *felemelő tényeket*, amelyek a kultúra, a gazdaság, a tudomány, a közélet, a sport és az erkölcsi erőfeszítések megannyi területén vitathatatlanul kiemelkedőek, és ezzel képesek erősíteni egyéni és közösségi önbizalmunkat, szebbé-
teljesebbé tenni nemzedékeink és unokáink életét, szolgálni országunk és nemzetünk felemelkedését.” – Alapító nyilatkozatunk e részlete szinte szó szerinti tükörképe Hámori József értékrendjének. Nagyban köszönhető neki, hogy tevékenységünk és díjátadási ünnepeink az elmúlt negyedszázadban a magyar közéleti és kulturális élet kiemelkedő eseményei lettek, s szerte a Kárpát-medencében rangot adnak viselőiknek.

Tizenhét esztendeig dolgozhattunk együtt a Bizottságban. 2017. szeptember 23-án köszönt el tőlünk, s adta át elnöki posztját akadémikus társának, Klinghammer István professzornak, hogy – gyengülő erővel bár -- a továbbiakban a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat elnökeként segítse a nagy múltú szervezet tevékenységét. Vállalását haláláig hűségesen teljesítette. S az első perctől az utolsóig ugyanazzal a közvetlen természetességgel tette ezt, amellyel mindig olyan könnyedén tudott kapcsolatokat teremteni, s jó ügyek szolgálatára szövetségeseket, barátokat megnyerni. Hámori József műveltsége és a kutató tudósra

jellemző lényeglátása gyakorta ámulatba ejtett bennünket. Tudományos munkájáról éppen olyan közérthetően beszélt, mint hétköznapjairól vagy a Máté fia által vezényelt szombat esti hangversenyéről, esetleg kedves történelmi olvasmányairól vagy éppen fegyverneki gyermekkoráról, a nyolc gyermekes család bensőséges mindennapjairól.

Embersége átsütött a megszólalásain. Az idegrendszer és az idegelemek közötti kapcsolatok funkció szerkezete, a fejlődő és érett idegrendszer alkalmazkodóképessége, mint kutatási terület szinte egyértelmű természetességgel „illett” egyéniségéhez, kapcsolódott alkatahoz. Amikor a kisagyról beszélt, úgy éreztük, mindent értünk és nem is létezhet magától értetődőbb válasz a felvetett kérdésekre. S amikor egy riporter azt tudakolta tőle, milyen további tudományos sikerekről álmodozik, azt válaszolta: „szeretném megérni, hogy az elpusztult idegsejtek őssejtekből történő, tökéletesnek nevezhető pótlása megvalósul – amihez talán a mi kutatásaink is hozzájárulhatnak.” Őszintén reméljük, kívánsága mihamarabb teljesülhet.

A Magyar Örökség Díj egyik ünnepségén méltató beszédében Ablonczy László hírlapíró, színházi kritikus, a Nemzeti Színház egykori igazgatója „szellemi becsületrendnek” nevezte az egyre nagyobb társadalmi elismertségnek örvendő elismerést. Elnökünknek is nagyon tetszett a megfogalmazás, s az évek során megnyitó köszöntőiben többször idézte is. Hiszem, hogy megannyi rangos állami kitüntetés mellett a mi „szellemi becsületrendünk” Hámori Józsefet is megilleti, s ott Fönn, a több mint ötszáz díjazottunk körében büszkén viseli az itt maradottak tisztelgő elismerését. Az Úr öleljen magához, nyugodj békében,
Kedves Professor Úr!

Budapest, 2021. május 19.

Juhász Judit

a Magyar Művészeti Akadémia szóvivője,

a Magyar Örökség Díj Bizottságának alelnöke.